

TERÄSMUMMO LAURA MURTO, 80, TIETÄÄ,
ETTÄ SURUJA EI KANNATA JÄÄDÄ LIIAKSI MIETTIMÄÄN:

Ei se elämä avanteeseen loppu. SIITÄ SE VASTA ALKAA!

Teksti ja kuva: Essi ROISKO

Laura Murto sairastui 1950-luvulla haavaiseen paksusuolentulehdukseen ja joutui odottamaan 11 vuotta elämän pelastavaa avanneleikkausta. Elämä jatkuvien kipujen kanssa ei ollut helppoa maatalon emännälle ja pienten lasten äidille, mutta positiivinen asenne on kantanut läpi vaikeimpienkin aikojen.

*Laura Murto toimii
Päijät-Hämeen Ilcon
varapuheenjohtajana
ja on aktiivinen Face-
bookin käyttäjä.*

Haavainen paksusuolentulehdus alkoi oirehtia ensimmäistä kertaa vuonna 1956, Laura Murron ollessa 19-vuotias tuore vaimo ja maatalon emäntä. Jatkuvat mahakivut ja ripulointi kertoivat jonkin olevan vialla, mutta lääkärissä oireita hoitettiin vain happovikana. Muutaman vuoden sairastamisen jälkeen vastaan tuli asiantunteva lääkäri, joka osasi kertoa Lauran sairastavan colitis ulcerosaa. Tieto oli Lauralle suuri helpotus, vaikka hänet määrättiin tiukalle ruokavaliolle.

– Kasviksista peruna oli muusina ainoa, mitä sai syödä, ja suurin piirtein kaikki muu oli kiellettyä.

Hyvistä hoitokeinoista huolimatta elämä sairauden kanssa ei tasaantunut. Oireet pahenivat etenkin syksyisin maatalan työmäärän ja pimeyden lisääntyessä, ja Laura oli usein sairaalajaksoilla vakavan anemian takia. Vuoden 1966 lopulla sairauden tila paheni yhtäkkiä rajusti uuden lääkehoidon takia, ja Lauran vointi meni kriittiseksi.

– En tiedä, kävikö joku katomassa vai eikö käynyt, ja jos kävi, niin kuka se oli.

Lauraa pidettiin sairaalassa, mutta tila ei kohentunut. Lopulta Laura rupesi painostamaan lääkäreiltä siirtoa erikoishoitoon. Nuoren äidin mielessä painoi myös huoli tuolloin 2- ja 8-vuotiaista lapsista.

”Päivääkään en vaihtaisi pois”

– Sanoin, että nyt katot minulle paikan eteenpäin. En minä meinaa kuolla vielä. Pojat on pieniä ja tarttee äitiä vielä pitkään.

Viimein jouluaaton aattona Laura siirrettiin Meilahden sairaalaan, jossa hän oli lopulta yhdeksän viikkoa toipumassa haavaisen paksusuolentulehduksen aiheuttamasta anemiasta. Lauran tila oli harvinainen 1960-luvulla, joten häntä tutkittiin perusteel-

lisesti. Avannetta ei vielä tuolloin leikkattu, mutta lääkärit antoivat ymmärtää, että oireiden uudelleen paheneminen tietäisi välitöntä leikkausta.

Seuraavana syksynä Lauran tila rupesi taas huononemaan, ja hänet lähetettiin suoraan Meilahteen. Päätös avanneleikkauksesta tehtiin nopeasti, ja Laura sai viimein kuulla, mistä aiemmin vain ohimennen mainitussa leikkauksessa on kyse, ja millaista elämä sen jälkeen tulisi olemaan. Leikkaavan lääkärin sanat ovat jääneet Lauralle mieleen.

– Se oli lohdutus, kun lääkäri sanoi, että ei teistä tule mitään haisevaa yhteiskunnan jäsentä. Oli helpotus tietää olevansa yhteiskuntakelpoinen.

Marraskuussa vuonna 1967, 11 vuoden sairastamisen jälkeen, Lauralle leikattiin ohutsuoliavanne, joka nimettiin nimipäivän mukaan Martiksi. Kivut jäivät leikkauspöydälle, ja juuri 30-vuotta täyttänyt nainen pääsi palaamaan kotiin perheensä luokse.

Alkeelliset avannetarvikkeet aiheuttivat ongelmia

Avannetarvikkeet olivat 1960-luvun lopulla vielä maksullisia ja varsin erilaisia nykypäivään verrattuna. Avannesidos koostui metalliseen renkaaseen liitetystä pussista, joka viritettiin kahdella kuminauhalla avanteen päälle, ja tällä myös Lauran oli tultava toimeen. Päivisin maatalan työt onnistuivat hyvin, mutta yön jälkeen pussi saattoi löytyä aivan väärästä paikasta. Myös Lauran iho oli koe-tuksella metallin hankauksen vuoksi.

Ihohoitolevyt tulivat markkinoille kuitenkin vasta myöhemmin, ja alkuun niitä ei saanut helposti hoitohenkilökunnan tietämättömyyden takia. Ymmärrys avannetarvikkeiden tarpeesta oli muutenkin huonoa: ihmisten pelättiin esimerkiksi käyttävän pusseja pakastepusseina, mikä rajoitti niiden jakamista. Sitemmin hoitotarvikejakelu on muuttunut Suomessa ilmaiseksi, ja tarvikkeiden valikoima on monipuolistunut kansainvälisten yritysten myötä. Silti ongelmat sidosten

sopimattomuuden ja ihon rikkoutumisen kanssa ovat yhä tätä päivää.

– Välillä siunaan, että eikö kehitys ole mennyt yhtään eteenpäin 50 vuodessa, Laura päivittelee.

Surullinen saa olla

Lauran elämä avanteellisenä lähti sidosongelmista huolimatta hyvin eteenpäin. Sairastamisen aikana tukena ollut aviomies oli tyytyväinen saadessaan vaimonsa takaisin kotitalolle, eikä avanne aiheuttanut ihmetystä perheenjäsenissä. Ennakkoluuloja ja epäilyksiä on myöhempien vuosien aikana tullut sukulaisilta ja tuttavilta, mutta heille Laura on aina tiukasti kuitannut tekevänsä oman kehonsa kanssa mitä hän itse haluaa.

Avanne ei ole ikinä ollut Lauralle rajoite tai salattava asia, ja hän mielellään keskustele aiheesta ihmisten kanssa. Positiivinen suhtautuminen on peruja Lauran äidiltä.

– Mä olen samanlainen kuin äiti. Hän suri määrätyn hetken ja sitten se oli siinä.

Laura kannustaa kohtaamaan vaikeat tunteet suoraan ja rehellisesti, jotta niistä voi päästää irti.

– Anna itsellesi lupa olla katkera ja masentunut, ihan epätoivoinen, ihan kaikkea mitä vaan mieleen tulee. Mutta anna itsellesi lupa päästä siitä myös pois. Siinä mielentilassa ei ole pakko olla.

Lauran henkireikä on läpi elämän toiminut musiikki, ja kuunneltavaa on kotiin kertynyt yli 200 levyä verran. Uutena ilona on Facebook, johon Laura liittyi pojanpojan kehotuksesta.

– Kyllä minä kiitän häntä tänä päivänä, että hän minut sinne laittoi, Laura kertoo.

Leskeksi jäämisen jälkeen verkosta löytyneet kaverit ja avanneleikkattujen tukiryhmä toimivat tärkeinä voimavaroina.

Nykyään Lauran elämä on tasaista ja hyvää. Avanteenhoito onnistuu rutiinilla, hoitotarvikejakelu toimii, ja vaihtelua arkeen tuovat ystävät ja Päijät-Hämeen Ilcon hallituksessa toimiminen. Pieniä haasteita aiheuttaa vuonna 2009 leikatun uuden avanteen sijainti, mutta Laura ei anna sen haitata menoa.

– Täysin tyytyväinen olen ollut. Päivääkään en vaihtaisi pois, hän sanoo hymyillen.